АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ЕКОНОМІЧНИХ НАУК

Фінанси

УДК 339.72

DOI https://doi.org/**10.5281/zenodo.15338392**

Взаємозв'язок «ризики зовнішньоекономічної діяльності – рахунок поточних операцій» як індикатор економічного дисбалансу в країні

Кореновський Орест Васильович

кандидат економічних наук, докторант,

Вища Школа Миколая Коперника, Варшава, Республіка Польща,

https://orcid.org/0000-0002-3010-8202

Дефір Ігор Володимирович

аспірант, кафедра обліку та аналізу,

Національний університет «Львівська політехніка», Львів, Україна,

https://orcid.org/0009-0005-3463-4508

Прийнято: 18.04.2025| Опубліковано: 29.04.2025

Анотація. *Активна зовнішньоекономічна діяльність є одним з факторів, що забезпечує стабільність економіки країни. Водночас, можливість нарощування зовнішньоекономічного потенціалу визначається як макроекономічними ризиками глобалізованої економіки, так і показниками макроекономічного дисбалансу.* ***Метою*** *дослідження є побудова методологічного підґрунтя для оцінки ризиків зовнішньоекономічної діяльності компаній-резидентів України з врахуванням ймовірності виникнення економічних криз у країнах функціонування компаній-партнерів.*

Методологія *дослідження базується на використанні методу аналізу*

Увесь контент ліцензовано за умовами Creative Commons BY 4.0 International license

економічних часових рядів з врахуванням показників та нормативів Процедури Макроекономічного Дисбалансу, прийнятої Єврокомісією у практику моніторингу економічних криз країн Європейського Союзу. ***Результати*** *дослідження демонструють, що базовою категорією для визначення платіжного балансу в країні та показник, який демонструє наявність дисбалансів в економіці є «рахунок поточних операцій». З метою прогнозування майбутніх економічних криз важливим є не лише розрахунок значення показника рахунку поточних операцій, а і волатильність цього показника, тобто коливання в часі впродовж певного визначеного горизонту спостереження. За результатами аналізу до країн з найкращим співвідношенням «ризики/дисбаланс» відносимо Францію, Бельгію та Австрію, які впродовж 2014-2023 рр. не мали дисбалансу по означеному показнику та волатильність «рахунку поточних операцій» зіставна зі середньоєвропейською.* ***Висновки.*** *Надійність компаній-контрагентів у зовнішньоекономічній діяльності, що характеризується і стабільністю економіки країни, визначається, зокрема, волатильністю показника рахунку поточних операцій. Вище значення показника в Україні, порівняно з країнами-партнерами ще не може бути підставою для відмови від співпраці, однак, є вагомим аргументом для врахування ризиків такої співпраці. Загалом, проблемою для України є волатильність показника «рахунок поточних операцій», що свідчить про непрогнозованість економічної ситуації та підвищує ризики зовнішньоекономічної діяльності.*

Ключові слова: *ризики ЗЕД, макроекономічний дисбаланс, рахунок поточних операцій, облік, волатильність.*

Увесь контент ліцензовано за умовами Creative Commons BY 4.0 International license

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ЕКОНОМІЧНИХ НАУК

The relationship “foreign economic activity risks – current account” as an indicator of economic imbalance in the country

Orest Korenovskyy
PhD in Economics, Doctoral Student, Nicolaus Copernicus Superior School,
Warsaw, Republic of Poland,
https://orcid.org/0000-0002-3010-8202

Ihor Defir
Postgraduate student, Department of Accounting and Analysis,
L’viv Polytechnic National University, L’viv, Ukraine,
https://orcid.org/0009-0005-3463-4508

Abstract. *Active foreign economic activity is one of the factors ensuring the stability of the country`s economy. At the same time, the possibility of increasing foreign economic potential is determined by both macroeconomic risks of the globalised economy and indicators of macroeconomic imbalance. The purpose of the study is to build a methodological basis for assessing the risks of foreign economic activity of Ukrainian resident companies, taking into account the likelihood of economic crises in the countries of operation of partner companies. The* ***methodology*** *of the study is based on the method of economic time series analysis, taking into account the indicators and standards of the Macroeconomic Imbalance Procedure adopted by the European Commission in the practice of monitoring economic crises in the European Union. The* ***results*** *of the study show that the basic category for determining the country`s balance of payments and the indicator that demonstrates the presence of imbalances in the economy is the current account balance. In order to predict future economic crises, it is important not only to calculate the value of the current account, but also the volatility of this indicator, i.e., fluctuations over time over a certain defined observation horizon. According to the analysis, the countries with the*

Увесь контент ліцензовано за умовами Creative Commons BY 4.0 International license

best risk/imbalance ratio are France, Belgium, and Austria, which had no imbalance in this indicator in 2014-2023 and whose current account balance volatility is comparable to the European average. ***Conclusions.*** *The reliability of counterparty companies in foreign economic activity, which is also characterised by the stability of the country's economy, is determined, in particular, by the volatility of the current account indicator. A higher value of the indicator in Ukraine compared to partner countries cannot yet be a reason to refuse cooperation, but it is a strong argument for taking into account the risks of such cooperation. In general, the volatility of the current account balance indicator is a problem for Ukraine, which indicates an unpredictable economic situation and increases the risks of foreign economic activity.*

Keywords: *foreign trade risks, macroeconomic imbalance, current account balance, accounting, volatility.*

Постановка проблеми. Активність зовнішньоекономічної діяльності є важливим аспектом стабільності економіки країни, а ризики, які її супроводжують, створюють тло, на якому формується макроекономічний валютний потенціал. Ефективна зовнішньоекономічна діяльність (далі – ЗЕД) вимагає не лише необхідних ресурсів для її здійснення, але й адекватних умов. Одним з важливих макропоказників, які визначають умови здійснення ЗЕД у країні, є залишок по рахунку поточних операцій, а також похідний від нього – відношення залишку по рахунку поточних операцій до ВВП країни.

Можливість нарощування зовнішньоекономічного потенціалу країни визначається макроекономічними ризиками глобалізованої економіки, з однієї сторони, та економічним дисбалансом окремих країн-партнерів – з іншої. В ідеалі, схильність конкретної країни до виникнення кризових явищ, оцінена показниками макроекономічного дисбалансу, підвищує зовнішньоекономічні ризики співпраці з такою країною. Водночас, потенційний зиск від стратегічного партнерства (навіть попри вагомі ризики) може стати драйвером для економічного розвитку окремих країн.

Увесь контент ліцензовано за умовами Creative Commons BY 4.0 International license

Аналіз макроекономічного дисбалансу є важливою передумовою для оцінювання ризиків співпраці із конкретними країнами та регіонами у довгостроковій перспективі, у короткостроковій ж – фактором ціноутворення у ЗЕД.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Останніми роками в академічній літературі поняття макроекономічного дисбалансу та пов'язані із ним ризиками розглядалися доволі часто. Н.В. Резнікова та М.М. Відякіна [1, с. 340] наводять структуру економічного дисбалансу, яка складається з трьох елементів: індикатори в аспекті обмінного курсу, податкової політики, валютної політики та зовнішні (торговий баланс, сальдо поточних інвестицій) і внутрішні (борги, дефіцит, нагромадження, інвестиції) фактори впливу. Одним із найважливіших показників, які свідчать про наявність внутрішнього дисбалансу, на думку авторів, є зростання дефіциту державного бюджету (понад 3%) [1, с. 345-346].

У статті, датованій 2010 роком, С.С. Шумська та М.І. Скрипниченко [2, с. 34-35] обрали 21 макропоказник та використали сигнальний підхід для оцінки фінансової нестабільності в Україні у 2007-2009 рр. Таким чином автори прагнуть закласти основу у формування національної системи індикаторів моніторингу раннього попередження кризи.

Цицик Р.В. [3, с. 94] вважає важливою передумовою усунення дисбалансів в економіці країни забезпечення фіскальної стійкості і пропонує низку заходів щодо її моніторингу та оцінки: вивчення поточних тенденцій в економіці; прогнозування стану національної економіки; оцінка фіскальної стійкості та вразливості національної економіки; оцінка впливу різних факторів на фіскальну стійкість і вразливість національної економіки; вибір і реалізація заходів, які забезпечать фіскальну стійкість.

У праці [4], авторка розраховує низку показників для встановлення дисбалансів в Україні за 2006-2013 рр., серед яких: сальдо рахунка поточних операцій, чиста інвестиційна позиція, реальний ефективний обмінний курс гривні, ринкова частка експорту країни, індекс номінальної вартості одиниці

 ISSN 3041-2129

Увесь контент ліцензовано за умовами Creative Commons BY 4.0 International license

праці, валовий зовнішній борг, борг сектора загального державного управління, зовнішній борг приватного сектора, кредит приватному сектору, рівень безробіття, сукупні зобов'язання банківського сектора [4, с. 219-220]. Водночас, дослідниця звертає увагу на неможливість релевантного застосування MIP (Процедура Макроекономічного Дисбалансу) в Україні через: 1) відсутність інформації по окремих показниках та 2) незіставність методик розрахунку деяких показників Державної служби статистики України та Євростату (у деяких дослідженнях, напр. І. Радіонової [5, с. 66], навіть запропоновано використання близьких за змістом ключових індикаторів в Україні). Насамкінець, С.С. Шумська робить висновки щодо можливості застосування MIP для оцінки внутрішніх та глобальних ризиків [4, с. 222-223].

М.С. Бріль [6, с. 28] спробував спрогнозувати наявність дисбалансів в українській економіці у 2017-2019 рр. на основі макропоказників 2010-2016 рр. Дослідження продемонструвало критичні значення ідентифікаторів валового зовнішнього боргу, реального ефективного обмінного курсу гривні та частки експортного ринку.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Водночас, досі бракує завершених досліджень щодо впливу окремих показників методології, передбаченої у Процедурі Макроекономічного Дисбалансу (зокрема, рахунку поточних операцій платіжного балансу), на формування ризиків ЗЕД при співпраці між різними країнами Євросоюзу та країнами за межами Єврозони.

Важливим також є не лише розуміння тенденцій зміни окремих показників, що характеризують дисбаланс, але й їх волатильність (мінливість) впродовж певного періоду. Для цілей статті нами обрано період у 10 років, що включає два періоди криз (пандемія COVID-19 та російсько-українська війна) і дає можливість зіставити дані по Україні та країнах Європейського Союзу за 2014-2023 рр.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою статті є

Увесь контент ліцензовано за умовами Creative Commons BY 4.0 International license

створення методологічного підґрунтя для оцінки ризиків зовнішньоекономічної діяльності компаній-резидентів України з врахуванням ймовірності виникнення економічних криз у країнах функціонування компаній-партнерів.

Для досягнення мети передбачено вирішення таких завдань:

1) дослідження динаміки рахунку поточних операцій платіжного балансу України за 2010-2024 рр.;

2) встановлення волатильності показника рахунку поточних операцій в країнах Євросоюзу та Україні за 2014-2023 рр.;

3) визначення найбільш надійних, з точки зору ЗЕД, країн, враховуючи взаємозв'язок "ризики зовнішньоекономічної діяльності – рахунок поточних операцій".

Виклад основного матеріалу дослідження. Першим, і одним із найважливіших показників, за допомогою яких встановлюють наявність дисбалансів в економіці є «рахунок поточних операцій», який є однією з базових категорій, що визначають платіжний баланс в країні.

Платіжний баланс є індикатором стану і розвитку національної економіки, важливим макроекономічним показником, який системно відображає операції, що здійснюються між економічними системами країн світу, і дає можливість оцінити участь країни у міжнародному поділі праці [7]. У роботі О.М. Грубляк [8, с. 189] викладено основні причини системних диспропорцій платіжного балансу, серед яких: структурні диспропорції економіки в цілому; зміна рівня реальних доходів населення; зростання державних витрат, пов'язаних з мілітаризацією економіки і військовими витратами; посилення міжнародної боргової залежності; вплив валютно-фінансових факторів; торговельна дискримінація окремих країн; надзвичайні обставини (неврожай, стихійні лиха, катастрофи). Для України, на думку М.М. Чех та Г.О. Семів [9, с. 50] такі диспропорції можуть бути подолані, серед іншого, імпортозаміщенням; подоланням існуючої сировинної залежності та забезпеченням розвитку виробництв за рахунок удосконалення технологій.

Увесь контент ліцензовано за умовами Creative Commons BY 4.0 International license

Рахунок платіжного балансу за методикою, викладеною у 6-му виданні «Керівництва з платіжного балансу та міжнародної інвестиційної позиції» [10], відображає потоки товарів, послуг, а також первинні й вторинні доходи між резидентами і нерезидентами.

Для встановлення рівня міжнародної конкуренції держави та її співпраці з іншими країнами за певний період часу розраховується відносний показник рахунку поточних операцій до ВВП, який входить до Процедури Макроекономічного Дисбалансу (табл. 1).

Таблиця 1

Динаміка рахунку поточних операцій платіжного балансу України за 2010-2024 рр.

Звітний період	Показник			Значення показника для Євросоюзу
	Рахунок поточних операцій, млн. USD	ВВП, млн. USD	Рахунок поточних операцій до ВВП, %	
2010	-3016	136419	-2,21	*
2011	-10233	163160	-6,27	*
2012	-14335	175781	-8,16	*
2013	-16518	183310	-9,01	*
2014	-4596	131805	-3,49	2,2
2015	5035	90615	+5,56	2,6
2016	-1866	93270	-2,00	2,8
2017	-3473	112154	-3,10	3,0
2018	-6432	130832	-4,92	3,0
2019	-4124	153781	-2,68	2,8
2020	5267	155582	+3,39	2,5
2021	-3882	199770	-1,94	2,5
2022	7976	161990	+4,92	1,7
2023	-9564	178760	-5,35	1,6
2024	-13749	*	*	*

Примітка: * - дані відсутні;

- значення показника звітного періоду перевищує гранично допустимі межі, передбачені Macroeconomic Imbalance Procedure (-4% / +6%) [11]

Джерело: авторські розрахунки на основі даних НБУ [12], Мінфіну України [13] та Єврокомісії [14].

Багато дослідників вважають від’ємне сальдо поточного рахунку платіжного балансу ознакою негативних явищ в економіці країні, що пов’язано з високою імпортною залежністю, торгово-політичною дискримінацією певних

 ISSN 3041-2129

Увесь контент ліцензовано за умовами Creative Commons BY 4.0 International license

країн, девальвацією валюти тощо [7]. Водночас, з точки зору комплексної оцінки ймовірності настання кризи такі висновки можуть виявитись передчасними. Наприклад, Фінляндія – одна із лідерів за показниками рівня життя та інноваційності економіки, – у всіх звітних періодах (за винятком 2021 року) з проаналізованих нами мала дефіцит поточного рахунку платіжного балансу. Словаччина, яка у рейтингу світових економік стабільно займає вищі місця, має негативний показник сальдо поточного рахунку у 2023 році аналогічний українському. У той же час, Данія, зі стабільним зростанням цього показника від 7,0% профіциту у 2019 році до 10,1% профіциту у 2023 році вважається країною із підвищеним ризиком настання економічної кризи (табл. 2).

Таблиця 2

Волатильність показника рахунку поточних операцій в країнах Євросоюзу та Україні за 2014-2023 рр.

Країни	2014	2015	2016	2017	2018	Показник дисперсії (n=5)	2019	2020	2021	2022	2023	Показник дисперсії (n=5)	Показник дисперсії (n=10)
Євросоюз (EU), зокрема:	+2,2	+2,6	+2,8	+3,0	+3,0	0,090	+2,8	+2,5	+2,5	+1,7	+1,6	0,230	0,222
Бельгія (BE)	+0,5	+1,0	+0,9	+0,9	+0,1	0,114	0,0	0,0	+0,9	+0,5	-0,1	0,146	0,174
Болгарія (BG)	+0,8	+1,1	+1,7	+2,1	+2,3	0,328	+1,8	+0,9	+0,3	-1,1	-0,9	1,192	1,250
Чеська Республіка (CZ)	-0,6	0,0	+0,8	+1,2	+1,2	0,506	+0,8	+0,8	0,0	-1,7	-2,1	1,522	1,244
Данія (DK)	+7,3	+7,9	+7,8	+7,5	+6,9	0,130	+7,0	+7,0	+7,8	+9,2	+10,1	1,530	0,967
Німеччина (DE)	+7,0	+7,3	+8,1	+8,4	+8,5	0,362	+8,1	+7,5	+7,0	+5,9	+5,8	0,802	0,832
Естонія (EE)	-0,5	+0,6	+1,0	+1,4	+1,1	0,438	+1,4	0,0	-1,4	-3,3	-3,1	3,246	2,842
Ірландія (IE)	+0,4	+3,5	+2,3	+2,0	+1,4	1,046	-5,1	-7,8	-5,2	+4,6	+9,7	45,250	24,944
Греція (EL)	-1,9	-1,0	-1,1	-1,5	-2,2	0,210	-2,1	-3,6	-4,9	-7,8	-7,7	5,054	6,018
Іспанія (ES)	+1,3	+2,0	+2,3	+2,7	+2,6	0,254	+2,3	+1,6	+1,2	+0,6	+1,3	0,308	0,433
Франція (FR)	-0,8	-0,6	-0,6	-0,5	-0,6	0,010	-0,2	-0,7	-0,4	-1,0	-0,6	0,074	0,042
Хорватія (HR)	-0,7	+0,8	+1,9	+2,9	+2,5	1,690	+2,6	+1,0	+0,8	-1,1	-0,6	1,702	1,917
Італія (IT)	+0,9	+1,3	+1,8	+2,0	+2,5	0,308	+2,7	+3,1	+3,0	+1,4	+0,1	1,330	0,852
Республіка Кіпр (CY)	-3,1	-1,9	-2,7	-3,1	-4,3	0,602	-4,8	-6,4	-6,9	-6,8	-6,7	0,606	3,326
Латвія (LV)	-2,7	-1,5	+0,1	+1,0	+1,0	2,134	+0,3	+0,8	-0,4	-2,2	-4,5	3,756	3,097
Литва (LT)	+1,2	+0,9	0,0	-0,8	+0,1	0,502	+1,7	+3,8	+4,1	+0,9	-1,2	3,818	2,784
Люксембург (LU)	+4,3	+4,5	+5,7	+6,5	+7,4	1,386	+7,8	+8,8	+9,7	+9,1	+7,9	0,522	3,174

Увесь контент ліцензовано за умовами Creative Commons BY 4.0 International license

Угорщина (HU)	+1,6	+2,0	+2,4	+2,7	+2,1	0,138	+0,5	-0,4	-1,8	-4,5	-3,9	3,742	6,308
Мальта (MT)	+1,7	+2,8	+2,5	+7,0	+10,6	11,462	+16,7	+15,8	+14,4	+8,2	+5,0	21,146	28,906
Нідерланди (NL)	+8,3	+7,4	+7,0	+6,8	+8,1	0,350	+8,0	+7,1	+7,5	+7,4	+8,8	0,354	0,366
Австрія (AT)	+1,9	+1,9	+2,2	+1,8	+1,6	0,038	+1,5	+2,2	+2,5	+1,4	+0,7	0,402	0,232
Польща (PL)	-3,0	-2,1	-1,7	-1,2	-1,4	0,406	-1,1	+0,1	+0,3	-0,4	-0,6	0,250	0,921
Португалія (PT)	+0,1	+0,8	+0,8	+1,1	+1,2	0,148	+1,0	+0,3	-0,2	-1,1	-0,7	0,546	0,568
Румунія (RO)	-2,0	-0,7	-0,9	-1,8	-3,1	0,740	-4,2	-4,8	-5,7	-7,1	-7,8	1,838	5,741
Словенія (SI)	+3,4	+4,3	+4,9	+5,4	+6,2	0,906	+6,6	+6,9	+6,0	+3,4	+2,4	3,294	2,113
Словаччина (SK)	+1,9	+0,9	-0,6	-1,8	-1,6	2,058	-2,3	-1,9	-2,9	-5,0	-5,4	2,044	4,708
Фінляндія (FI)	-1,8	-1,4	-1,4	-1,2	-1,4	0,038	-0,8	-0,4	+0,2	-0,5	-0,8	0,134	0,327
Швеція (SE)	+4,4	+3,4	+2,6	+2,2	+2,1	0,742	+3,2	+4,5	+6,0	+5,9	+6,1	1,282	2,222
Україна (UA)	-3,5	+5,6	-2,0	-3,1	-4,9	13,750	-2,7	+3,4	-1,9	+4,9	-5,4	15,010	14,764

Джерело: авторські розрахунки з використанням даних НБУ [12], Мінфіну України [13] та Єврокомісії [14]

С.В. Івахненков та Ю.Ю. Борсук [15, с. 48] пропонують розглядати дефіцит рахунку поточних операцій як позитивне явище у короткостроковому періоді (інвестори готові вкладати капітал в країну, щоб задовільнити зростаючий попит), однак, негативне – у довгостроковому (виникнення ризику послаблення здатності країни до економічного зростання).

На наш погляд, для прогнозування майбутніх економічних криз важливим є не лише розрахунок значення показника рахунку поточних операцій, а і його волатильність (коливання в часі) впродовж певного визначеного горизонту спостереження. Для оцінки волатильності у табл. 2 ми скористалися класичним показником дисперсії S^2 (1):

$$S^2 = \frac{\sum_{i=1}^{n}(CAB_i - \overline{CAB})^2}{n} \quad (1)$$

де, S^2 – дисперсія;
CAB_i – рахунок поточних операцій (у % до ВВП) в i-му році (2014, …, 2023);
$\overline{CAB}$ – середнє значення рахунку поточних операцій (у % до ВВП) за n років;
n – кількість років спостережень (5 або 10).

До країн з найкращим співвідношенням «ризики/дисбаланс» відносимо

Увесь контент ліцензовано за умовами Creative Commons BY 4.0 International license

країни, які впродовж 2014-2023 рр. не мали дисбалансу по означеному показнику та волатильність «рахунку поточних операцій» яких зіставна зі середньоєвропейською – 0,22: Францію, Бельгію та Австрію. До топ-5 за вказаними критеріями можна також зарахувати Фінляндію й Іспанію.

Висновки. За результатами дослідження встановлено, що надійність компаній-контрагентів у ЗЕД визначається, серед іншого, стабільністю економіки країни (відсутністю схильності до економічних криз), що визначається низкою показників, одним із найбільш важливих, на наш погляд, є волатильність показника рахунку поточних операцій. У більшості країн ЄС цей показник у десятки разів нижчий за аналогічний в Україні, що, само по собі, ще не може бути підставою для відмови від співпраці європейських компаній з українськими, однак, є аргументом для врахування ризиків такої співпраці як достатньо вагомих. Зазначимо, що показник рахунку поточних операцій у більшості років аналізованого періоду в Україні кращий, аніж у таких економічно розвинутих країн як: Данія, Нідерланди чи Німеччина. Проблемою є волатильність цього показника в Україні, що свідчить про непрогнозованість економічної ситуації і, відповідно, негативно впливає на ризики ЗЕД.

Перспективи подальших досліджень вбачаємо у детальному аналізі впливу на зовнішньоекономічний потенціал та ризики, із ним пов’язані, таких показників, як індекс реального ефективного обмінного курсу, чиста міжнародні інвестиційна позиція, обсяг експорту товарів і послуг тощо.

Список використаних джерел

1. Резнікова Н.В., Відякіна М.М. Проблема економічних дисбалансів в умовах боротьби з рецесією в Європейському Союзі. *Бюлетень Міжнародного Нобелівського економічного форуму*. 2012. № 1 (5). Т. 1. С. 339-347. URL: https://econforum.duan.edu.ua/images/PDF/2012/1/36.pdf (дата звернення: 20.03.2025).

2. Шумська С.С., Скрипниченко М.І. Інструментарій моніторингу та оцінки

Увесь контент ліцензовано за умовами Creative Commons BY 4.0 International license

загроз стабільності економічного розвитку України. *Економіка і прогнозування*. 2010. № 2. С. 26-43. URL: https://eip.org.ua/docs/EP_10_2_26.pdf (дата звернення: 20.03.2025).

3. Цицик Р.В. Моніторинг та оцінка фінансової стійкості в Україні. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія Економічні науки*. 2014. Вип. 7. Ч. 5. С. 93-96. URL: http://www.ej.kherson.ua/journal/economic_07/243.pdf (дата звернення: 20.03.2025).

4. Шумська С.С. Макроекономічні дисбаланси економічного розвитку: європейська практика та оцінка ситуації в Україні. *Європейський вектор економічного розвитку*. 2015. № 1 (18). С. 211-226. URL: https://eurodev.duan.edu.ua/images/PDF/2015/1/24.pdf (дата звернення: 20.03.2025).

5. Радіонова І. Теорія фінансової нестабільності у інструментарії сучасної макроекономіки. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Економіка*. 2013. № 146. С. 63-67. URL: http://bulletin-econom.univ.kiev.ua/wp-content/uploads/2015/11/146_18.pdf (дата звернення: 20.03.2025).

6. Бріль М.С. Дослідження макроекономічних дисбалансів України. *Економіка розвитку*. 2018. № 17 (4). С. 20-29. DOI: http://dx.doi.org/10.21511/ed.17(4).2018.03.

7. Тимошенко О.В. Тенденції формування та призначення платіжного балансу та золотовалютних резервів: діалектичні взаємозв'язки. *Ефективна економіка*. 2018. № 1. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/1_2018/5.pdf (дата звернення: 20.03.2025).

8. Грубляк О.М. Основні- вектори змін платіжного балансу України. *Economic Synergy*. 2023. № 1 (7). С. 186-196. DOI: https://doi.org/10.53920/ES-2023-1-14.

9. Чех М.М., Семів Г.О. Шоки сукупного попиту та рівновага платіжного балансу в залежній економіці. *Економічний часопис – XXI*. 2017. Вип. 163 (1-2(1)). С. 47-51. DOI: https://doi.org/10.21003/ea.V.163-10.

Увесь контент ліцензовано за умовами Creative Commons BY 4.0 International license

10. Sixth Edition of the IMF's Balance of Payments and International Investment Position Manual (BPM 6). URL: https://www.imf.org/external/pubs/ft/bop/2007/bopman6.htm (date of access: 20.03.2025).

11. Macroeconomic Imbalance Procedure. Information on data. Eurostat. URL: https://ec.europa.eu/eurostat/web/macroeconomic-imbalances-procedure/information-data#:~:text=Current%20account%20balance,-The%20current%20account&text=The%20financial%20flows%20are%20marked,expressed%20as%20percentage%20of%20GDP (date of access: 20.03.2025).

12. Динаміка платіжного балансу України (відповідно до КПБ6). URL: https://bank.gov.ua/files/ES/BOP_y.pdf (дата звернення: 20.03.2025).

13. Валовий внутрішній продукт (ВВП) в Україні 2025. URL: https://index.minfin.com.ua/ua/economy/gdp/ (дата звернення: 20.03.2025).

14. Alert Mechanism Report. Statistical Annex. European Commission. URL: https://ec.europa.eu/eurostat/web/macroeconomic-imbalances-procedure/publications (date of access: 20.03.2025).

15. Івахненков С.В., Борсук Ю.Ю. Взаємозв'язок між дефіцитом рахунку поточних операцій та дефіцитом державного бюджету в Україні: емпіричний аналіз. *Наукові записки НаУКМА. Економічні науки*. 2024. № 9 (1). С. 46-53. DOI: https://doi.org/10.18523/2519-4739.2024.9.1.46-53.

Увесь контент ліцензовано за умовами Creative Commons BY 4.0 International license